

Les Pixarelles o coves de Balà o balmes del Colom

Tavertet

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Cingle de la Perereda
Emplaçament: Al cingle de la Perereda, entre el baixant de l'Abella i els escalars de les Baumes.
Alçada: 670 m

Coordenades:

Latitud: 41.99148
Longitud: 2.39369
UTM Est (X): 449780
UTM Nord (Y): 4649008

Classificació

Número de fitxa: 08280 - 57
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Prehistòric Neolític Antic Ibèric
Any: 4.000 al 900 aC
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: Patrimoni arqueològic i paleontològic NNSS 2003, zona de protecció especial.
Data aprovació: dc., 07/05/2003 - 12:00
Número inventari: Sí, CC.AA: 2713.
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Difícil
Ús actual: Científic
Titularitat: Privada
Titular: 08280A003000080000JW

Descripció

Les balmes del Colom es troben al cingle de la Peredera, entre el baixant de l'Abella i els escalars de les Baumes.

Es tracta de dues cavitats, que presenten entrades àmplies i un recorregut interior molt curt, unides per una petita galeria.

La cova A: va ser objecte de sondejos pels volts de l'any 1960, i es van trobar materials ceràmics (en destaca una tassa amb nansa de botó) i una destal de bronze, de la zona de l'entrada.

L'any 1974, M. Cassany va dur a terme l'excavació de la galeria extrema de la cavitat, i va recollir un ric lot de materials arqueològics.

L'any 1983, **l'Institut d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Barcelona**, va iniciar unes campanyes d'intervenció arqueològica, que es van realitzar durant els anys 1984, 1985, 1988 i 1995. Aquests treballs van permetre establir l'estratigrafia d'aquesta cavitat, amb una gran potència arqueològica.

Es van documentar ceràmiques de formes globulars del bronze mitjà; d'altres ceràmiques, amb tons més marrons i decoracions incises i impreses, del bronze mitjà evolucionat cap a un bronze final; i ceràmiques de color negre brillant i pasta dura, algunes decorades amb incisions i acanalats, del bronze final.

Tanmateix, es van recollir alguns elements d'època romana (fragments de ceràmica "sigillata", algunes monedes), en els nivells superiors.

També es va documentar, fora de l'estratigrafia, un fragment de vas campaniforme, decorat a l'estil internacional, que podia correspondre a una ocupació anterior.

La cova B: va ser objecte de sondejos l'any 1974 per part de M. Cassany, que va recollir un lot de materials ceràmics.

Durant les campanyes realitzades per l'Institut d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Barcelona, es va poder establir la seva estratigrafia, menys rica que la cova A.

En una petita cavitat, al fons de la cova, es va trobar un vas de grans dimensions, de forma globular i amb decoració de cordons impresos amb ditades.

Des de l'any 2014, el jaciment ha estat objecte de diverses intervencions arqueològiques, que formen part del projecte de recerca arqueològica d'època prehistòrica a l'àrea del Cabreres i Vall de Sau, dirigides per Ramon Álvarez.

Aquestes campanyes han permès documentar fragments de ceràmiques, restes d'indústria lítica i restes òssies del neolític mitjà, majoritàriament de bovins salvatges, i en menor grau ovelles, cabres i suïds.

Les troballes han permès determinar la cronologia de l'ocupació estable de la cova, que va des del 4.000 al 900 aC, des del neolític fins a època ibèrica, i el seu ús com a assentament de vigilància i cacera.

Observacions:

L'any 2014 es va iniciar un projecte de recerca arqueològica d'època prehistòrica a l'àrea del Cabrerres i Vall de Sau, dirigit per Anna Gómez (Pla del Castell) i Ramon Álvarez (les Pixarelles), amb la coordinació d'Anna Maria Rauret (UB) i Miquel Molist (UAB), que compta amb el suport de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat i el suport logístic d l'ajuntament de Tavertet.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE TAVERTET (2003) *Carta Arqueològica. Normes subsidiàries de planejament de Tavertet (text refós)*. Tavertet: Ajuntament de Tavertet.

ÁLVAREZ, R.; RAURET, A.M^a (1995) "El Neolític final en la cueva de les Pixarelles". I *Congrés del Neolític a la Península Ibèrica: formació i implantació de les comunitats agrícoles*. Gavà: Museu de Gavà, p. 439-445.

ÁLVAREZ, R.; RAURET, A.M^a (1996) "El Neolític final en la cueva de les Pixarelles". *Rubricatum: Revista del Museu de Gavà*. vol. 1, núm. 1 (1996), p. 439-445.

ESPELEOINDEX: <http://espeleoindex.com>

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (2016) *Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Tavertet)*.

PARÉS i GANYET, Q. (2001) *La Despoblació rural i les masies del Collsacabra* (2ª edició). Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, p. 323.

RAURET, A.M^a (1982) "Les Pixarelles (riera de Balà): Tavertet". *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Artístic, p. 147-148.

RAURET, A.M^a (1987) "La Seqüència estratigràfica de la Cova de les Pixarelles (Tavertet, Osona)". *Tribuna d'arqueologia*. Barcelona (1986-1987), p. 59-68.

TRESSERRAS, J.J.; ÁLVAREZ, R.; RAURET A.M. (1997) "Aproximació a l'entorn vegetal i a les estratègies alimentàries dels habitants de la cova de les Pixarelles (Tavertet, Osona) durant l'Edat del Bronze." *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. 36. Girona: Institut d'Estudis Gironins, p. 213-233.

COVA DE LES PIXARELLES

ANNA MARIA RAURET

